

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

RAPORT
PODSUMOWUJĄCY REALIZACJĘ KONKURSU
„SENSOTWÓRCY – LUDZIE, DLA KTÓRYCH TWORZENIE MA
SENS - II EDYCJA”

Opole, grudzień 2014

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez
Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

SPIS TREŚCI

Wstęp – Rola twórczości w życiu człowieka	3
Wojewódzki Konkurs Autobiograficzny „Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens”	5
I edycja Konkursu – 2013 rok	5
Reportaże Eweliny Rusin-Różyckiej	8
II edycja Konkursu – 2014 rok	9
Analiza prac uczestników II edycji Konkursu -	12
Tematyka prac konkursowych	12
Rola twórczości w życiu osób z niepełnosprawnością	13
Refleksje na temat niepełnosprawności w kontekście prac konkursowych	21
Zwycięskie prace II edycji	30
Gala „Sensotwórców” – relacja i przebieg	31
Podsumowanie	33

Autorka: Sandra Bielska

2

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez
Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

Wstęp

Rola twórczości w życiu człowieka

Od zarania dziejów akt kreacji był jednym z wiodących przejawów życia człowieka oraz siłą napędową postępu ludzkości. To dzięki tej zdolności mógł on wymyślać i stwarzać nowe sposoby na ulepszenie swojej egzystencji, jak również rozwijać się personalnie i ubogacać swoje otoczenie. Dzięki nowym pomysłom oraz wypróbowaniu kolejnych rozwiązań, człowiek zaczynał tworzyć. Do dziś kreatywność odgrywa ważną rolę w naszym życiu i jest jedną z najbardziej pożądanych cech charakteru.

Nasza twórczość może mieć różne wymiary – niektórzy decydują się na pragmatyczne rozwiązania, inni sięgają dużo wyżej, starając się nie tylko ulepszyć swoje życie lecz również upiększyć swoją twórczością świat i dawać przez nią radość innym. Niektóre z przejawów twórczości w życiu człowieka decydują o postępie w świecie nauki i techniki, inne skupiają się wyłącznie na jednostce, rozwijając ją indywidualnie. Sztuka, w której często realizuje się nasza kreatywność, jest aktem osobistego wyrazu, kontaktem z samym sobą, próbą przekazania innym swojego odbioru wszechświata. Jest również wyrazem ogromnej odwagi, ponieważ obnaża nas często z naszych najskrytszych myśli i pragnień.

Każdy z nas jest kreatorem swojego życia i musi nim kierować samodzielnie. To od rzędu decyzji, jakie codziennie podejmujemy, zależy jakość naszego życia oraz to, czy czujemy się w nim spełnieni

3

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

i szczęśliwi. Niestety, często przez różne losowe wypadki, nasze życie przestaje zależeć tylko od nas. Dowiadujemy się, że mieszka w nas straszna choroba, która odbiera nam sprawność i chęć do życia, bądź zostajemy ofiarami wypadku, który nagle rozszarpuje naszą spokojną codzienność. Podejmujemy walkę o zdrowie, o każdy kolejny dzień, o chwilę bez bólu. Z czasem odzyskujemy swoje siły oraz swoje „ja” i wracamy do „naszego” świata. Bywa jednak i tak, że wraca do nas tylko część sprawności, a życie zaczyna piętrzyć przeszkody, o których wcześniej nie mieliśmy pojęcia. Osoba z niepełnosprawnością musi na nowo nauczyć się żyć w otaczającym ją świecie, przyswoić ponownie sposób korzystania z dostępnych i popularnych urządzeń domowych, które nagle wydają się być niedostępne. Musi wymyślić na nowo jak funkcjonować i kreować na powrót swoje życie. Wykonuje codziennie ogromną pracę na rzecz swojej sprawności, która pozwala jej na coraz większą samodzielność. Każdy dzień to walka z dysfunkcjami i ograniczeniami ciała i umysłu. Pojawiają się czarne myśli, niechęć, apatia i izolacja. Duża ilość wolnego czasu sprzyja stanom depresyjnym. Wówczas może obniżyć się poczucie własnej wartości i zwiększać świadomość ogromnej bezradności wobec swoich własnych deficytów.

Aktywność twórcza to sprawdzony sposób na walkę z załamaniem. Podjęta przez osobę z niepełnosprawnością jest wyjątkowym aktem heroizmu i odwagi, gdyż wymaga niesamowitej dyscypliny i samozaparca. Każde również pokonywać bariery, zarówno fizyczne jak i społeczne. Dzięki swojej twórczości osoby z niepełnosprawnością odkrywają nowy sens swojego życia i odczuwają je jako „głębsze” i szczęśliwsze. Mają również możliwość wyrażenia siebie, swoich myśli oraz przekonań. Mogą dzielić się z innymi swoją wizją świata i przekonywać innych, że nigdy nie można się załamywać, bo w każdej chwili

4

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

otacza nas dobro i piękno – musimy tylko chcieć ich poszukać. Aktywność twórcza uświadamia o drzemających wewnątrz talentach i możliwościach oraz ubogaca życie duchowe osób niepełnosprawnych. Jest rodzajem autoterapii, pozwalającej na indywidualny i spontaniczny przekaz. Staje się też środkiem ekspresji emocjonalnej, pozwala wyrazić nawet najtrudniejsze uczucia i daje ogromną satysfakcję.

Wojewódzki Konkurs Autobiograficzny „Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens”

I edycja – 2013 rok

Organizatorem I edycji konkursu „Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens” było Opolskie Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Patronat honorowy nad konkursem objął Marszałek Województwa Opolskiego. Partnerem wspierającym był Instytut Nauk Pedagogicznych. Patronat medialny objęła Nowa Trybuna Opolska, Radio Opole, Radio Plus oraz TVP Opole. Projekt był finansowany ze środków Samorządu Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W I edycji „Sensotwórców” wzięło udział 37 osób. Nadesłane prace przyjmowały rozmaite formy: były to teksty pisane wierszem, prozą, opisy zmagania z chorobą, fotografie. Opisywana przez uczestników konkursu aktywność twórcza obejmowała różnorakie dziedziny.

5

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

Były to:

- poezja, proza;
- malarstwo;
- fotografia reportażowa;
- wolontariat w DPS;
- własna strona internetowa;
- działalność w kołach zainteresowań, działalność edukacyjna;
- działalność gospodarstwa agroturystycznego;
- aktywność zawodowa;
- pogłębianie wiedzy dotyczącej lokalnej historii – zbieranie materiałów historycznych;
- haftowanie, robótki ręczne, rzeźba;
- teatr;
- krawiectwo;
- śpiew operowy;
- filozofia;
- praca w systemie pomocy społecznej;
- renowacja świętych figur, udoskonalanie miejsc kultu religijnego;
- animacja kulturalna na rzecz lokalnej społeczności;
- tworzenie własnych dekoracji świątecznych;

6

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

Jak widać powyżej, tematyka prac była bardzo zróżnicowana, dotyczyła różnych dziedzin życia i twórczości. To jedynie pokazuje jak bardzo kreatywnymi ludźmi są osoby z niepełnosprawnością i jak – mimo przeciwności losu – świetnie sobie radzą w życiu.

Zwycięzcami I edycji konkursu zostali:

1. **Robert Hellfeier;**
2. **Patrycja Wąsińska;**
3. **Dominika Kasendra.**

Dodatkowo członkowie Kapituły Konkursowej zadeklarowali chęć uhonorowania dodatkowych osób. W związku z tym odbyło się dodatkowe spotkanie członków Kapituły w dniu 13 listopada 2013 roku.

- Wyróżnienia od prorektora ds. studentów i kształcenia Uniwersytetu Opolskiego Pana Marka Masnyka otrzymali:
  - Marlena Szeremet;
  - Michał Heroka;
  - Michał Kwiatkowski.

7

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

- Wyróżnienie od Pana prof. dr hab. Zenona Jasińskiego (była to prywatna nagroda przyznana przez Pana profesora) otrzymał Antoni Korzekwa.
- Wyróżnienie od Stowarzyszenia na Rzecz Autyzmu „Uczymy się żyć razem” otrzymała Kamila Dembowska.
- Wyróżnienie od Opolskiego Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych otrzymał Stanisław Strugała.

Reportaże Eweliny Rusin-Różyckiej

Reportaże Eweliny Rusin-Różyckiej, dziennikarki Radia Opole, są wprowadzeniem do II edycji konkursu „Sensotwórcy – ludzie dla których tworzenie ma sens”. Bohaterami audycji są laureaci I i II edycji konkursu. Są to poruszające historie, które pozwalają poznać codzienność uczestników konkursu oraz ich rodzin. Na antenie można było wysłuchać następujących audycji:

1. „Ty miałeś nie żyć”, który został wyemitowany 28 marca 2014 roku;
2. „Odrzucona”, który został wyemitowany 20 czerwca 2014 roku;
3. „Dla tego krzesła bym zagrał”, który został wyemitowany 30 czerwca 2014 roku;
4. „Każdy ma swoją drogę”, który został wyemitowany 23 lipca 2014 roku;
5. „Autobiografia”, który został wyemitowany 25 lipca 2014 roku;
6. „Życie jest, jakie jest”, który został wyemitowany 13 sierpnia 2014 roku;
7. „Stworzyłam swój świat”, który został wyemitowany 28 sierpnia 2014 roku;

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

---

8. „Życie wyprane”, który został wyemitowany 26 września 2014 roku;
9. „Jestem”, który został wyemitowany 30 września 2014 roku;
10. „Powiedzieć światu, że istnieję”, który został wyemitowany 22 października 2014;
11. „I nie opuszczę was aż do śmierci”, który został wyemitowany 29 października 2014 roku.
12. „Mój Everest”, który został wyemitowany 24 listopada 2014 roku.
13. „Kocham życie”, który został wyemitowany 28 listopada 2014 roku.

II edycja – 2014 rok

Organizatorem II edycji Wojewódzkiego Konkursu Autobiograficznego, podobnie jak w przypadku I edycji, było Opolskie Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Współorganizatorem konkursu był Instytut Nauk Pedagogicznych. Patronat medialny nad wydarzeniem objęły lokalne media: Nowa Trybuna Opolska, Radio Opole, Radio Doxa oraz TVP Opole. Projekt był finansowany w ramach zadania publicznego „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”, finansowanego przez Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Celem konkursu jest promowanie aktywności i pozytywnych postaw w życiu społecznym oraz zawodowym osób z niepełnosprawnością jako członków społeczności lokalnych. Ideą konkursu jest również zachęcenie osób z niepełnosprawnością do opisanego swoich przeżyć związanych z doświadczaniem niepełnosprawności

9

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

i aktywnością własną, która nadała sens ich życiu. Dzięki temu konkursowi nastąpił wzrost zainteresowania promowaniem własnej aktywności wśród osób z niepełnosprawnością z terenu województwa opolskiego.

W skład Kapituły Konkursowej wchodził:

- prof. Zenon Jasiński, dyrektor Instytutu Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Opolskiego;
- dr Ewelina Konieczna z Instytutu Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Opolskiego;
- Robert Hellfeier, laureat I miejsca konkursu ubiegłorocznego (I edycja);
- Jan Goczoł, opolski poeta;
- Sybilla Fusiarcz, prezes Stowarzyszenia Ambasada Sukcesu (dawniej Stowarzyszenie Bariery);
- Jarosław Duszak, prezes Polskiego Związku Głuchych Oddział Opole;
- Ewelina Rusin-Różycka, dziennikarka Radia Opole.

W II edycji konkursu wzięło udział 36 osób. Tematyka przesłanych prac konkursowych, podobnie jak w przypadku I edycji, była bardzo zróżnicowana i bogata. Ciekawe były również tytuły poszczególnych prac. Dla autorów trzech najlepszych prac czekały nagrody, dodatkowo kapituła konkursowa przyznała również wyróżnienia w pięciu kategoriach:

10

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

Kategoria 1. – Związek pracy z tematem i celami konkursu;

Kategoria 2. – Struktura pracy, poprawność kompozycyjna, spójność tekstu, język wypowiedzi pisemnej, styl wypowiedzi;

Kategoria 3. – Wartość artystyczna pracy;

Kategoria 4. – Odzwierciedlenie własnych przeżyć związanych z doświadczaną niepełnosprawnością;

Kategoria 5. – Opis przeżyć związanych ze znalezieniem nowej drogi życiowej poprzez aktywność.

Poza tymi kategoriami przyznano również dwa inne wyróżnienia: od Instytutu Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Opolskiego oraz od Stowarzyszenia Ambasada Sukcesu.

Dodatkowo wszyscy uczestnicy konkursu mogli wziąć udział w warsztatach z autoprezentacji i wystąpień publicznych, podczas których poznali gatunki publicystyczne takie jak: felieton, wywiad, reportaż, recenzja; byli zachęceni do aktywności twórczej, otrzymali pomoc w tworzeniu i redagowaniu materiałów dziennikarskich, nauczyli się pracy w zespole, zdobywania informacji, zajmowali się wspólnym wymyśleniem tytułów, uczyli się trudnej sztuki skracania tekstów bez szkody dla treści, autoprezentacji i radzenia sobie ze stresem podczas wywiadów z mediami.

Zwieńczeniem konkursu była uroczysta Gala, która odbyła się 10 grudnia 2014 roku w Opolu. Patronat medialny nad Galą objął portal organizacji pozarządowych www.ngo.pl.

11

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

Analiza prac uczestników II edycji konkursu

Tematyka prac konkursowych

Tematyka nadesłanych na konkurs prac była, tak jak w przypadku I edycji, bardzo zróżnicowana i obejmowała następujące działy:

- poezja;
- proza;
- malarstwo;
- haftowanie;
- modeling;
- fotografia;
- wolontariat – praca z seniorami;
- życie zawodowe;
- organizacja imprez masowych;
- życie duchowe;
- tworzenie za pomocą igły;
- muzyka;
- doświadczenie rodzicielstwa i pragnienie pozostania najlepszym rodzicem;
- droga do samodzielności;

12

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

- szydełkowanie;
- teatr, aktorstwo;
- opieka nad zwierzętami;
- osiągnięcia sportowe.

Doświadczenia osób z niepełnosprawnością są więc niejednorodne, a sami uczestnicy konkursu jawią się jako osoby niezwykle aktywne, zarówno zawodowo jak i społecznie, pragnące zmian, dobrych działań, cieszące się sukcesami i z pasją opowiadające o swojej twórczości.

Rola twórczości w życiu osób niepełnosprawnych na przykładzie prac konkursowych

Treść prac dostarczyła Kapitulie Konkursowej wielu wrażeń i emocji. Każda z nich wyróżniała się na tle innych i stanowiła o wyjątkowości danej osoby. Analizując ich treść można sformułować kilka wniosków, związanych z rolą twórczości w życiu osób z niepełnosprawnością oraz tego jak ich niepełnosprawność wpływa na proces tworzenia i egzystowania.

- **Twórczość pomaga zapomnieć o chorobie**, odpręża – jest to jeden z powtarzających się motywów w pracach uczestników konkursu. Często wskazują oni na to, jak dobrze jest skierować ponure myśli na inne tory i wypełnić pustkę radością, która płynie z procesów tworzenia. Koncentracja na kreowaniu, wymyślaniu, w końcu na samej pracy twórczej uspokaja i daje wytchnienie. Jedną z

13

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

---

uczestniczek konkursu, pani Agnieszka, pisze w swojej pracy: „Kiedy malowałam czułam się odprężona i zapominałam chociaż na chwilę o swoich dolegliwościach. To była wspaniała terapia.”¹ Inna uczestniczka, pani Teresa opisuje swój dorobek artystyczny i podkreśla: „Jestem z siebie dumna i lżej mi się żyje z moimi docenionymi osiągnięciami, że pod koniec mojego żywota doczekałam się takiego podsumowania za całe życie, mimo chorób i cierpień, pobytów bardzo często w szpitalach i klinice”. Monika, pasjonatka wyszywania, tak pisze w swojej pracy: „Chociaż... nie potrafię nawet nawlec igły... abym mogła wyszywać, musi dla mnie zrobić to moja mama, to bez tego wyszywania byłoby mi bardzo smutno. (...) Malowanie igłą nadaje sens mojemu życiu.”

- **Twórczość otwiera na świat i ludzi** – praca twórcza jest związana z prezentowaniem swoich dzieł wśród innych ludzi. Nawet najbardziej zamknięte jednostki, poprzez swoją twórczość, zyskują szansę na odnowienie stosunków społecznych oraz nawiązanie nowych więzi. Co ciekawe, część relacji rodzi się przy okazji konkursów i wystaw oraz spotkań na warsztatach. Pani Urszula, uczestniczka Warsztatów Terapii Zajęciowej pisze wprost: „Warsztaty stały się dla mnie drugim domem. Jest to jedna wielka Rodzina. (...) Warsztaty bardzo dużo mnie nauczyły: zaangażowania, cierpliwości, wytrwałości i dyscypliny. (...) Samo przebywanie w grupie, między ludźmi bardzo mi pomogły pozbyć się depresji.” Z tym stwierdzeniem zgadza się inna uczestniczka konkursu, pani Monika, która dodaje piękne słowa: „Chyba na tym polega życie. By nie dzielić ludzi na zdrowych i mniej zdrowych,

14

¹ Fragmenty prac uczestników zostały poddane drobnej korekcie, która dotyczyła usunięcia błędów ortograficznych. Stylistyka zdań oraz ich kompozycja zostały zachowane [przyp. Aut.].

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

---

pięknych i brzydkich, żółtych, białych i czarnych. Każdy z nas jest inny, każdy z nas jest wyjątkowy.”

- **Twórczość pomaga czuć się potrzebnym** – każdy z nas potrzebuje swoistego potwierdzenia swojej wartości. Praca twórcza osób z niepełnosprawnością sprawia, że czują się oni ważni, dowartościowani, dodatkowo zaktywizowani. Uczestniczka konkursu, pani Barbara, napisała: „Spotkanie z drugim człowiekiem zadziało na mnie terapeutycznie, stało się lekiem na zgorzknienie i samotność. Inny człowiek jest w pewnym sensie ratunkiem i lekiem dla nas samych, gdyż pracując dla innych osób zapomina się o własnych problemach, chorobach, czy niepełnosprawnościach.” Kolejna uczestniczka, pani Maria, przyznaje: „Udało się pokonać chorobę. Po podleczeniu się, odpoczynku, odzyskaniu sił, wróciłam na spotkania związkowe. Żeby te spotkania urozmaicić zaproponowałam: stwórzmy choć mały zespół śpiewający. Propozycja przypadła do gustu. Zgłosiło się od razu 11 osób.” Pani Aniela po swoim wypadku zaczęła patrzeć na świat inaczej. Przede wszystkim postawiła na aktywność i jak sama pisze: „Udzielam się, ale trudno mi to ująć (...) czy jest to kulturalne, czy społeczne lub zawodowe, ale wiem na pewno, że twórcze.” Pan Wojtek z kolei pisze o swoim doświadczeniu: „(...) zanim zaangażowałem się w teatr byłem jak gdyby na uboczu życia. Trochę się izolowałem i bardzo przeżywałem moją chorobę i niepełnosprawność. Teatr dodał mi pewności siebie. Zrobiłem się odważniejszy, nauczyłem się nie uciekać przed wyzwaniem, lecz stawiać im czoła, przy okazji poznałem nowych, ciekawych ludzi o podobnych zainteresowaniach i spędzam w nietypowy sposób czas.”
- **Twórczość motywuje do codziennej pracy** – jest pewnego rodzaju treningiem, który należy powtarzać, zachęca również do nieustannego poszukiwania inspiracji. Pan Dariusz, poeta, napisał

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

w swojej pracy: „Najbardziej lubię jak zaczyna się wiosna i lato. Od razu widać to w mojej pracy twórczej i aktywności, mam bowiem więcej ochoty do pisania poezji i częściej jeżdżę na wycieczki.” Inna uczestniczka konkursu przyznaje otwarcie: „(...) ze łzami w oczach patrzę na swoje osiągnięcia. Ja, laik bez wykształcenia plastycznego w kierunku malarstwa, dość dużo osiągnęłam. Sięgnęłam też po pióro i zaczęłam przelewać swoje myśli na papier. Patrzę na świat innymi oczyma. Czas płynie, a ja stawiam sobie poprzeczkę wyżej i wyżej. Pogłębiając swoją wiedzę, żeby stworzyć swój własny styl.” Uczestnik o pseudonimie „Wojtek” zwraca uwagę na jeszcze inną działalność, związaną z pracą twórczą: „Dla mnie tworzeniem jest działalność społeczna i pomoc innym. Pomogło to mi osobiście i chcę codziennie być dla innych i pomagać uwierzyć im w sens tego, co robią. Szczęście dają małe rzeczy, każdy najmniejszy krok tylko trzeba uwierzyć, że warto go zrobić.”

- **Twórczość nowym rozdziałem w życiu** – od momentu zdiagnozowania niepełnosprawności w życiu chorego wiele się zmienia: zaczyna mieć do czynienia z nieznanymi sferami życia, odkrywa twórczość, na którą wcześniej nie miał czasu. Pani Maria pisze: „(...) być na scenie to taka radość, taka satysfakcja, że jeszcze coś potrafię, że jestem potrzebna, że mogę dawać radość (...). Jest to też radość z tego, że realizuję teraz coś, czego nie mogłam wcześniej. Dzięki chórowi chce mi się żyć. Żeby tak jeszcze z 10 lat, bo przecież jeszcze tyle występów przed nami, tyle do zrobienia. Właśnie chór nadaje sens mojemu życiu, bo choć jestem sama, nie czuję się samotna.” Inny uczestnik konkursu, pan Dariusz, wspomina: „Nie mogłem podjąć pracy ze względu na mój stan zdrowia. Starłem się być aktywny w inny sposób, często udzielałem się jako wolontariusz, aby mieć zajęcie, być wśród ludzi, zresztą nie była to jedyna motywacja, bo lubię pomagać innym i zawsze na różne sposoby to robiłem.

16

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Na początku zacząłem pracę jako wolontariusz w biurze, a później odbyłem kilka staży. Ukończyłem sporo bezpłatnych kursów, które pomogły mi w pracy z ludźmi. Opiekowałem się starszymi osobami – w miarę swoich możliwości. Zauważyłem, że wokół mnie są też osoby cierpiące i chorujące, które potrzebują wsparcia czy dobrego słowa. Dzięki temu doświadczeniu nauczyłem się cierpliwości i pokory wobec drugiego człowieka. Zrozumiałem, że nie jestem sam na świecie ze swoimi problemami i że każdy człowiek ma jakieś potrzeby, dźwiga mniejsze lub większe smutki, cierpienia.” Twórczość wniosła również wiele nowego do życia pana Wojtka: „Krótko mówiąc teatr nadał nowy sens mojemu życiu. (...) Dzięki teatrowi łatwiej przychodzi mi pogodzić się ze swoją niepełnosprawnością. Nie koncentruję się na tym jak się czuję, że nie mam pracy, że nie założyłem rodziny, ale staram się poprzez swój udział w teatrze dać od siebie coś innym. Tak, że naprawdę poprzez grę w naszym zespole teatralnym moje życie nabrało nowego sensu.”

- **Twórczość jako rehabilitacja** – dla wielu uczestników konkursu obszar uprawianej twórczości wiąże się z nieustannym poszukiwaniem inspiracji, z wychodzeniem „na zewnątrz” w celu szukania nowych pomysłów, z aktywnością fizyczną, która daje przyjemność, lecz również prowokuje do refleksji. To także wyjazdy na wystawy, spotkania integracyjne z innymi twórcami, nieustanny ruch, zarówno w kontekście fizycznym jak i intelektualnym. W pracy konkursowej pani Darii możemy przeczytać następujące słowa: „Kocham życie, kocham przyrodę, kocham wsiąść na rower i przemierzyć kilka kilometrów na nim, zatrzymać się przy drodze, blisko pól, lasów, położyć się na ziemi i słuchać jak ziemia oddycha, jak wiatr porusza trawę, jak ptaki śpiewają, drzewa szumią i do mnie mówią. Po

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

każdej takiej wycieczce jestem natchniona wyrazić to, co czuję, na papierze. Trudno mi rozmawiać o tym, nie potrafię z nikim rozmawiać o tym co czuję, co przeżyłam, co zobaczyłam, co mnie uradowało, jak pachnie świat-łaskwiat. (...) Nie potrafię w rozmowie z kimś wyrazić swoich uczuć, ale próbuję je pokazać w swoich wierszach, które piszę do szuflady.” Inna uczestniczka pisze: „Kiedy malowałam czułam się odprężona i zapomniałam chociaż na chwilę o swoich dolegliwościach. To była wspaniała terapia. Malowałam i odkładałam, a stosik rósł.”

- **Twórczość niepełnosprawnych jako droga do Boga** - również do przebaczenia: sobie, bliskim, światu. Każda spośród osób z niepełnosprawnością zadała sobie pytanie: „dlaczego właśnie mnie to spotkało?” i usilnie szukała na nie odpowiedzi. To mogło prowadzić do popadania w zwątpienie i depresję. W pracy twórczej można jednak znaleźć ukojenie i tym samym pogłębić swoje życie duchowe, na nowo wyznaczając drogę do Boga. Pani Brygida podkreśla w swojej pracy: „Doświadczenie jakie przeszłam z moją niepełnosprawnością, ma wielki związek do dziś z moją aktywnością kulturalną, ponieważ talent do pisania utworów poetyckich i wiara, jaką noszę w sercu nadała sens mojemu życiu, pomimo wielu przeszkód, trudu i braku środków finansowych (...) wierzyłam, że jeśli talent pochodzi od Boga i dany człowiekowi zostanie dobrze wykorzystany i pomnożony, to dzieło zostanie pobłogosławione z góry (...)” W innej części pracy autorka pisze: „W Bogu pokładam nadzieję, bo On dał mi życie, które doświadczam, przeżywam i opisuję w sposób jasny i zrozumiały”. Dla wielu twórców, droga artystyczna jest ściśle związana z życiem religijnym i głęboką wiarą. Pomaga przetrwać trudne momenty choroby, o czym świadczy następujący fragment kolejnej pracy konkursowej: „Najlepszym lekarstwem na nasze cierpienie fizyczne i duchowe jest

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

modlitwa różańcowa, która mnie podtrzymuje, umacnia i prowadzi drogą pozytywnego życia, to, co najślabsze i najmniejsze, w oczach Jezusa ma największą wartość. On z czułością przygarnia zagubionych, chorych i samotnych, w miejscu lęku wlewa pokój i umocnienie. Wiem z doświadczenia, że każde cierpienie, każdy kłopot i radość przeżywane z wiarą mają sens, bo Pan Jezus umarł i zmartwychwstał. On zawsze myśli o każdym z nas, kocha nieskończoną miłością i daje nadzieję. Dla mnie Boża nadzieja dała mi sens życia, bo mimo mojej choroby i utracenia pracy nie załamalam się i nie poddałam (...).”

- **Twórczość jako *katharsis*** – dla wielu uczestników konkursu praca twórcza jest sposobem na uwolnienie negatywnych emocji, wylanie skarg, żalu, często związanych ściśle z doświadczeniem niepełnosprawności. W jednej z prac czytamy: „Po paru latach przeżytych w miarę spokojnie, poważnie zachorował mój mąż. (...) Córkę zabrała rodzina – a ja, żeby móc pracować i nie zwariować, zaczęłam tworzyć. Zsuwałam meble na środek pokoju i malowałam ściany w jesienne pejzaże. Już wcześniej czułam, że malowanie przynosi mi ukojenie i po czwartym przemalowaniu ścian zaczęłam malować u znajomych, u rodziny, na altankach, płotach, aby tylko nie usiąść i nie myśleć – czy mąż wróci i w jakim stanie.” Dalej w tej samej pracy uczestniczka przyznaje wprost o katartycznym charakterze swojej twórczości: „Targają mną różne przemyślenia i przelewam je na płótno. Te obrazy czasami przerażają (...), ale muszę je wylać, bo mnie duszą.”
- **Twórczość niepełnosprawnych to spotkanie z innymi niepełnosprawnymi** – dzięki twórczym zajęciom, odkryciu w sobie nowej pasji, uczestnictwie w zorganizowanych warsztatach, osoby z niepełnosprawnością mają okazję spotkać się ze sobą. Jeden z uczestników konkursu mile wspomina

19

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

wyjazd do Opola, zorganizowany z ramach projektu „Akademia Dorosłości 2014” i pisze: „Podczas całego kursu panowała miła atmosfera, wszyscy bardzo się polubili i pomagali sobie nawzajem. Bardzo dobrze mi się z nimi współpracowało. Te parę dni spędzonych w Opolu sprawiło, że stałem się bardziej kreatywnym, wesołym i zaradniejszym chłopakiem. Nabrałem większej pewności siebie. Teraz wiem, że poradzę sobie nawet w najtrudniejszej sytuacji.” W innej pracy możemy przeczytać: „Można nie mając wiele być uśmiechniętym i być wsparciem dla innych. Jestem teraz bardzo aktywna, pomagam innym uwierzyć w siebie. Na swoim przykładzie pokazuję, że można. Pokazuję to krok po kroku i wyciągnęłam wielu niepełnosprawnych z bezsensu życiowego.” Życie we wspólnocie to nie tylko twórcza praca, lecz również spotkania towarzyskie, o czym pisze pani Maria: „Oprócz występów, obchodzimy w zespole imieniny, urodziny, przekazując sobie najszczerze życzenia. I to są też chwile, które dają nam radość i chęć do pokonywania różnych trudności życiowych i kłopotów, również zdrowotnych. I właśnie dla tych wszystkich radosnych chwil, warto wyjść z domu, brać udział w życiu społecznym i kulturalnym, śpiewać nie tylko dla siebie, ale dla ludzi.”

- **Twórczość jako aktywizacja zawodowa**, czyli przysłowiowe „wyjście z domu”. Pan Franciszek długo poszukiwał pracy. Mimo swojej niepełnosprawności chciał być samodzielny i pracować na swoje utrzymanie. Niestety, zajęcia, jakich się podejmował, nie trwały długo. W swojej pracy z zapałem pisze o spotkaniach, na które uczęszcza w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej: „Moją pierwszą pracownią była pracownia techniczna. Nauczyłem się tam robić ramki oraz malować farbami. Kolejna pracownia była teatralno-muzyczna. Tam robiłem „koty z butelki” i uczyłem się techniki dekapazu. Kolejna pracownia to ceramiczno-plastyczna. Tam uczyłem się ceramiki. Teraz jestem

20

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

---

w pracowni malowania igłą. Dużo się nauczyłem przez szybkie zmiany pracowni w Fundacji Dom w Opolu. Jestem tam już sześć lat.” Inna uczestniczka konkursu opisuje swoją trudną drogę zawodową: „Zostałam korporacją, założyłam własną działalność i działalność spółdzielczą, stanęłam na jej czele, zostałam Prezesem, podjęłam odpowiedzialność za pracujących ze mną ludzi, bo zaufałam swojemu sercu i duszy połączonej z innym ciałem.” W pracy kolejnego uczestnika można z kolei przeczytać o tym jak wielką radość dały mu wyjazdy integracyjne z innymi osobami z niepełnosprawnością: „Wycieczki zagraniczne z przyjaciółmi z Warsztatów Terapii Zajęciowej do Czech, Słowacji i Austrii sprawiły, że stałem się człowiekiem bardziej otwartym na ludzi oraz ich radości i smutki. Takie właśnie wyjazdy sprawiły, że stawałem się bardziej samodzielny, silniejszy i wytrwały.”

- **Twórczość jako własna przestrzeń w życiu** – jest to również często pierwszy krok ku samodzielności, tak upragnionej przez osoby z niepełnosprawnością. Pan Sylwester, poprzez swoją twórczość, nie tylko kreuje, lecz również daje wyraz swojej osobowości: „Jakiś czas temu zacząłem tworzyć muzykę na komputerze. (...) Stało się to moją pasją. Czasami pomaga mi to w poprawieniu sobie nastroju i zamiast myśleć o tym co mnie dołuje, myślę nad dźwiękami, które są odbiciem tego na czym się wychowałem i stanu mojej psychiki oraz wyobraźni.” Pan Dariusz z kolei pisze o swoim wewnętrznym świecie: „Jestem bardzo wrażliwą osobą i może dlatego piszę poezję. Twórczość mnie odpręża i pozwala wejść w świat wewnętrznych przeżyć. Pozwala mi balansować pomiędzy chorobą a rzeczywistością. Dzięki pisaniu wierszy jestem zdrowszy i czuję się wartościowym człowiekiem.”

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Refleksje na temat niepełnosprawności w kontekście prac konkursowych

Nie wszyscy uczestnicy konkursy pisali w swych pracach wyłącznie o uprawianej twórczości – często skupiali się na swojej niepełnosprawności i m.in. na trudnościach życiowych, jakie ich spotkały. Opisom tym towarzyszyły różnorakie refleksje, które poniżej rozważam w oparciu o prace konkursowe. To ciekawe studium niepełnosprawności, jako przypadku, który nie jest przez uczestników konkursu rozpatrywana wyłącznie jednotorowo.

- **Niepełnosprawność jako inspiracja** – wśród uczestników konkursu pojawiły się osoby, które wskazały swoją niepełnosprawność jako źródło inspiracji. Moment choroby traktowany jest jako przełom. Nowy sposób funkcjonowania, osvajanie rzeczywistości, nauka korzystania z domowych sprzętów może być przyczyną udręki, lecz również odkryciem świeżej perspektywy i nowej aktywności. Pani Stanisława wspominała: „Mając problemy zdrowotne nie mogłam leżeć i myśleć co będzie dalej ze mną. Ciągłe patrzenie w TV i rozwiązywanie krzyżówek nie wpłynęło dobrze na moją psychikę. Często zastanawiałam się, jak by wyglądało moje życie, gdyby je zmienić? Skoczyć w nieznane, zaufać przyszłości, losowi, pragnieniu. Czy można odmienić życie?”. Inna uczestniczka konkursu, pani Karina, wspomina trudne doświadczenia: „Kiedyś użalałam się nad sobą, dużo płakałam z powodu mojej dysfunkcji. Przełom nastąpił pewnie dnia, kiedy to mama powiedziała mi, że mam skończyć z użalaniem się nad sobą. Uświadomiła mi, że są osoby które nie mają rąk, nóg, są niewidomi czy na wózku inwalidzkim. Znajdują się w gorszej sytuacji materialnej, zdrowotnej życiowej i mimo przeciwności losu dają radę. Zrozumiałam wtedy, że i ja muszę wziąć się w garść.”

22

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

-
- **Niepełnosprawność jako „droga przez mękę”** – w wielu pracach jako wiodącą trudność nie wskazywano samej utraty zdrowia, lecz ogromu biurokracji, jaka towarzyszy osobie z niepełnosprawnością praktycznie na każdym kroku. Brak środków do życia oraz ciężąca samotność sprawia, że nawet najdzielniejszych opuszczają siły. Pisze o tym Pan Roman: „Żyję w nędzy, bo nie mam możliwości zaspokojenia potrzeb, jakie w danych warunkach są uznane za niezbędne. Brakuje mi pieniędzy, by zapewnić sobie dach nad głową i nie umrzeć z głodu, tzw. ubóstwo egzystencjonalne. Zaspokojenie podstawowych potrzeb edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych i rekreacyjnych związanych z wypoczynkiem, transportem jest niemożliwe. Cierpię niedostatek żywnościowy, materialny, finansowy.” Dla wielu uczestników niepełnosprawność jest przyczynkiem do trudności w nawiązywaniu kontaktów z innymi ludźmi już na początku wchodzenia w życie społeczne. W jednej z prac Uczestnik ze smutkiem wspomina swoje dzieciństwo pisząc: „Wciąż czułem się niedowartościowany, niepotrzebny nikomu, nienadający się do niczego. Byłem po prostu beznadziejnym chłopakiem jeżdżącym na wózku i ledwo chodzącym wtedy o kulach.” W innej pracy czytamy o podobnych problemach, które rozpoczęły się u Uczestnika konkursu już na początku edukacji: „Przedszkole, miejsce zabaw, nauki wierszyków i piosenek przerażało mnie. Nie umiałem nadażyć za grupą, nie znosiłem hałasu, straszenia i poganiania. Najlepszym dniem w tygodniu był piątek i świadomość, że dwa następne dni będą wolne.” Wątek trudności związanych z nauką w przedszkolu przewija się również w innej pracy, gdzie uczestnik pisze: „Brak społecznej akceptacji boleśnie odczułem w okresie przedszkolnym. Na porządku dziennym były sytuacje, w których miałem zamalować wnętrze okonturowanego obrazka bez wykraczania za linię, która była za cienka. Nie było

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

dostosowań, np. obrazków z kilkakrotnie grubszymi konturami. Występy przedszkolnych gości m.in. aktorów, piosenkarzy, musiałem oglądać z odległości, w której dla mnie nic nie było widoczne. Przykre też były relacje z innymi przedszkolakami, którzy wyzywali mnie, zrzucali mi okulary z nosa lub chowali je przede mną.” W kolejnej pracy czytamy o podobnych trudnych doświadczeniach w gimnazjum: „(...) bardzo źle się czułem, ponieważ moi koledzy dokuczali mi bardzo, jak mama po mnie przyjeżdżała rowerem do szkoły. to mówili: „mamuśka po ciebie przyjechała”. Połamali mi ołówki, dokuczali. chowali mi rzeczy.” Jak widać poprzez powyższe fragmenty prac, życie szkolne przysporzyło uczestnikom ogromnego cierpienia i wielu przykrości, które ze smutkiem wspominają do dziś.

- **Niepełnosprawność jako „lekcja życia”** – nie da się ukryć, że doświadczenia związane z niepełnosprawnością są traumatyczne i zostawiają trwały ślad w życiu chorych. W niektórych pracach konkursowych jawią się też jako lekcja pokory, lecz również jako moment zmiany w życiu. Pisze o tym między innymi pan Sylwester, uczestnik konkursu: „Życie troszkę się zmienia, kiedy już się obudzimy z choroby. W czasie jej trwania jest się kimś innym, robi się różne rzeczy, których się później żałuje. W miarę czasu, jeśli przyjmuje się leki (...) sytuacja się normalizuje. (...) Trzeba być cierpliwym i widzieć ciągle światełko w ciemnym tunelu.” Inna Uczestniczka konkursu opisuje z entuzjazmem moment przełomowy w historii swojej choroby: „Pokonałam siebie i wtedy stało się coś pięknego. W pełni zaakceptowałam swoje kalectwo, już przestałam wstydzić się swojego wyglądu.” W kolejnej pracy Uczestniczka pisze szczerze: „Znienawidziłam swoje ciało, siebie, chorobę. Tak za wszystko obwiniałam chorobę, bo to przez nią brałam te leki. Zamknęłam się. Teraz

24

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

---

dopiero wiem, po 9 latach, że nie byłam sobą. Nie wiem jak to opisać, zamknęłam samą siebie w „klatce”. Zamknęłam się ponownie w sobie, znowu byłam cicha, nieśmiała, zakompleksiona. Czułam się w ogóle nie atrakcyjna, gruba i brzydka, co teraz wiem, że nie było prawdą, ale tak czułam, bo nie mogłam robić tego, co kocham. (...) Po latach mogę powiedzieć, że moja pasja pozwoliła mi przetrwać chorobę oraz swoje życie.” Historię swojej niepełnosprawności pięknie podsumowuje Pani Monika, podkreślając przy tym wsparcie ze strony kolegów i koleżanek ze szkolnej ławy: „Opisałam swój szkolny czas, ponieważ te spotkania z ludźmi, na tym etapie życia najbardziej mnie ukształtowały. To dzięki opisanym ludziom zaakceptowałam siebie taką, jaka jestem. Zrozumiałam, że granice powstają w naszych umysłach.”

- **Niepełnosprawność jako ból** – jak również frustracja, upokorzenie, strach, lęki – ta paleta emocji jest nieodzowna w życiu każdej spośród osób z niepełnosprawnością i pojawiła się niemal we wszystkich pracach konkursowych. Pani Agnieszka napisała: „Po pewnym czasie w moim życiu pojawiły się momenty kryzysu psychicznego i w dużej mierze duchowego, nie miałam siły do funkcjonowania – wszystko zaczęło tracić sens, zaczęło się we mnie budzić poczucie beznadziejności (...)”. Pan Sylwester wspomina: „Żałowałem wszystkiego, co mnie do tej pory nakręcało. Nie mogłem pozbyć się strachu i wszystko mnie przerastało. Nawet najprostsze czynności były bardzo męczące. Brak siły, brak energii i myślenie o śmierci jak o wybawicielce od cierpienia.” Inna uczestniczka w swej przejmującej pracy pisze: „Zostałam ptakiem z podciętym skrzydłem, pozbawiona miłości, o której wtedy musiałam zapomnieć, a która zawsze pozostała w głębi mego serca. Zostałam sama pogrążona we śnie. Bóg tylko

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

---

patrzył, a ja pytałam: dlaczego właśnie ja, co zrobiłam nie tak? Co mogłam zrobić lepiej, dlaczego w takiej chwili, czy można było uciec w inny wymiar czasu? Tyle pytań pozostawionych bez odpowiedzi. Serce moje umarło wraz z miłością, a pozostałam JA, zbuntowana, wystraszona i samotna.” Uczestnik podpisujący się imieniem „Sokół” wspomina jeden z najtrudniejszych momentów w swoim życiu: „Rozpoczęły się bolesne i mozolne ćwiczenia, wyjazdy do sanatoriów oraz jeżdżenie na rehabilitację kilka razy w tygodniu. Gdy już podrosłem, wiele razy zadawałem sobie to pytanie: „Czemu się taki urodziłem?”. Płakałem nocami nie mogąc tego pojąć i zrozumieć, dlaczego nie jestem tak sprawny jak normalni, młodzi ludzie.”

- **Niepełnosprawność jako czas na odkrycie w sobie nowych talentów** – ale również praca na rzecz społeczeństwa. Uczestniczka konkursu, pani Agnieszka podzieliła się w swojej pracy następującą refleksją dotyczącą pomagania innym: „Pomaganie jest fajne i banalnie proste, uważam, że każdy człowiek na świecie powinien pomagać na tyle, na ile jest w stanie – nie dla pieniędzy, ale dla własnego lepszego samopoczucia, gdyż cudowniej jest dać niż brać.” Inna uczestniczka, Janina, trafnie podsumowuje w swojej pracy: „Staram się, pomimo mojej niepełnosprawności, być źródłem inspiracji dla innych i czynić dobro drugiemu człowiekowi.” Pan Sebastian pisze: „To, co daje mi sens życia i radość, pomimo mojej choroby=niepełnosprawności, to praca jako wolontariusza na rzecz zwierząt. Działam w Opolskim Towarzystwie Opieki nad zwierzętami. Pracuję jako wolontariusz pomagając zwierzętom od lat. Jestem dla nich rodziną zastępczą. Opiekuję się nimi. Leczę, chronię. Moja praca to opieka nad tymi, którzy sami zaopiekować się sobą nie mogą. Moja praca to wielka przyjemność bo kocham to co robię, bo kocham zwierzęta.” W innej pracy również możemy przeczytać o ogromnym

26

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

zaangażowaniu w życie społeczne. Uczestniczka konkursu pisze: „Wiem, że wiele jest jeszcze do zrobienia, ale chcę to robić i każdy nawet najmniejszy krok ku temu by było lepiej pomaga innym. W każdej dziedzinie. Na przykład, by nasze miasto było piękne, władzom gminy podsunęłam pomysł stojaczek z torebkami do sprzątanía po swoich pupilach. Wierzę, że dzięki moim działaniom powstanie więcej miejsc spotkań dla osób niepełnosprawnych i w taką akcję wychodzenia na świat włączy się więcej ludzi.”

- **Niepełnosprawność jako nowy odbiór otoczenia** – oraz nowe pomysły na ulepszenie świata. Niepełnosprawność wymaga od chorych nauczenia się swojego życia na nowo, funkcjonowania w świecie w innej formie, kolejnej aklimatyzacji we własnym ciele i umyśle. Kreatywne podejście do swojej sytuacji życiowej wyzwala nowe pomysły na usprawnienie życiowej przestrzeni. Uczestniczka konkursu pisze z entuzjazmem: „Przede mną jeszcze tyle nowych wyzwań, pracy, tworzenia, pomagania i kochania. Robię to, co lubię, odnalazłam drogę i praca stała się moją pasją. (...) Teraz jestem gotowa na odkrywanie nowego, nieznanego świata. Przyjmuję nowe życie, które dostałam, na pewno w innej formie, ale piękne.” W innej pracy konkursowej czytamy piękne słowa: „Moja niepełnosprawność nadała inny sens mojemu życiu, nauczyła dużej pokory, pokonywania trudów, znoszenia bólu, nie tylko fizycznego, ale również psychicznego, bólu duszy.” Pani Krystyna, którą życie doświadczało wielokrotnie, wciąż potrafi zachować pogodę ducha i realizować różne życiowe misje. Jak sama pisze: „Realizuję się na trzech płaszczyznach życia – zawodowej, twórczej i społecznej. Przynosi mi to dużą satysfakcję, napędza mnie do dalszej realizacji nowych zadań. Dodaje mi siły do tego, że skoro ktoś w trudnej sytuacji w stolicy mi pomógł, to też będę pomagała innym.

27

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Poznałam życie z tej dobrej strony, dotknęłam też w życiu dna i wiem, że w życiu są piękne chwile, tylko chwile, które trzeba sobie bardzo cenić i dostrzegać je, że życie składa się z drobiazgów, a proza życia jest brutalna, więc trzeba się cieszyć każdą chwilą, bo nie wiadomo jakie będzie jutro, co przyniesie los.” Proces tworzenia przez osobę z niepełnosprawnością ma inny wymiar niż podobna praca tego typu u w pełni zdrowego i sprawnego człowieka. Wiąże się z dodatkowymi trudnościami, których chory doświadcza często codziennie. Ta droga ma swoje odbicie w ich pracy twórczej. Pani Janina pisze w swojej pracy konkursowej: „Prawdą jest, że swoją niepełnosprawność postrzegałam subiektywnie, a stereotypowe podejście do swojej ułomności oraz brak wiary, że można swojemu życiu nadać zupełnie inny sens „tkwiły” we mnie od 1999 do 2002 roku. Cztery lata to dużo, zanim zrozumiałam, że mam prawo do normalnego życia, do brania czynnego w nim udziału. Chciałam być normalnie traktowaną. Pragnęłam, by łatwiej i lepiej przeżyć każdy kolejny dzień z nadzieją na pokonanie i zminimalizowanie skutków swojej choroby.” Inna Uczestniczka pisze wprost: „Zdarzają się (...) lepsze i gorsze dni. W te gorsze dni najdotkliwsze jest myślenie o przyszłości, trochę brak nadziei i wiary we własne siły. Staram się jakoś przetrwać i żyć z myślą, że jak wstanę rano to będzie inaczej i z reguły tak jest.”

- **Niepełnosprawność jako pomaganie innym niepełnosprawnym** – bo któż inny zrozumie chorego, jak nie ten, który również doświadczył trudów choroby? Zaskakującym jest jak wiele sił mają w sobie niepełnosprawni, którzy pomimo własnych trudności, wciąż chcą się dzielić swoimi umiejętnościami z innymi, podnosić ich na duchu w trudnej chwili, przekonywać, że wkrótce będzie lepiej. Uczestniczka konkursu pisze: „Chociaż pomogłam wielu ludziom, to oni też w jakiś sposób mi

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

również pomogli, bo zobaczyłam, że mój świat jest taki sam, a czasem nawet lepszy, że nie tylko ja jestem inna.” Inna uczestniczka konkursu, Pani Krystyna, poprzez dojeżdżanie na rehabilitację dostrzegła, z jak wielkim problemem borykają się osoby starsze i schorowane, które korzystają z komunikacji miejskiej. Postanowiła działać: „Przeprowadziłam małą akcję uświadamiania kierowców wspólnie z kierownictwem MZK Opole, aby prawidłowo podjeżdżali do przystanków, aby obniżali platformę do wsiadania, wysiadania. No i udało się, dzisiaj aż miło jedzie się autobusem MZK bo widać, moja akcja nie poszła na marne, poprawiło się sporo – niepełnosprawni, osoby starsze o laskach, osoby z wózkami z dziećmi nie mają problemów z wsiadaniem z wysiadaniem z autobusów – swobodniej można się przemieszczać i aż miło patrzeć, jak osoba starsza bez problemów, że za wysoko, wsiada i wysiada z autobusu przy obniżonej platformie. Dopiero moja choroba – chodzenie o kulach – pokazały mi, że są takie problemy i można je poprawić.” Kolejna Uczestniczka pisze wprost o potrzebach osób z niepełnosprawnością i konieczności pochylenia się nad nimi: „Chcę, by było więcej bezpłatnych kursów językowych, komputerowych, tematycznych dla osób niepełnosprawnych. Chcę by pracodawcy zrozumieli, że osoby z niepełnosprawnością są wartościowe, że warto ich zatrudniać i obcowanie i zatrudnianie tych osób to same korzyści.” Ania, kolejna uczestniczka konkursu, przyznaje już w pierwszych zdaniach swojej pracy: „Pomagam innym chorym osobom. Lubię z nimi spędzać czas, opiekować się nimi. Raz w tygodniu chodzę do *Fundacji Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym w Opolu*. Tam pomagam innym niepełnosprawnym. Pomagam w przebieraniu się na zajęcia z gimnastyki. Przygotowuję im przybory do mycia zębów, pomagam w kuchni, rozmawiam z nimi.”

29

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Jak widać na przykładzie powyższych rozważań, niepełnosprawność wyzwała w uczestnikach konkursu całą paletę wrażeń i emocji. Jest pewnego rodzaju procesem, który nieustannie i każdego dnia dokonuje się na nowo w uczestnikach konkursu. Wszystko zależy od charakteru i usposobienia danej osoby, która w zależności od tego, samodzielnie interpretuje swoją niepełnosprawność i nadaje jej własny kształt i formę.

Zwycięskie prace II edycji

Zgodnie z decyzją Kapituły konkursowej zwycięzcami II edycji konkursu zostali:

miejsce 1 - **Joanna Krzyżanowska;**

miejsce 2 - **Monika Denkiewicz;**

miejsce 3 - **Wojciech Bierówka.**

Wyróżnienia:

Kategoria 1. Związek pracy z tematem i celami konkursu:

- Barbara Wierzińska-Jachym

Kategoria 2: Struktura pracy, poprawność kompozycyjna, spójność tekstu, język wypowiedzi pisemnej, styl wypowiedzi:

- Krystyna Baworowska

Kategoria 3: Wartość artystyczna pracy

- Ewa Ślusarczyk

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

Kategoria 4: Odzwierciedlenie własnych przeżyć związanych z doświadczaną niepełnosprawnością:

- Sylwester Zaton

Kategoria 5: Opis przeżyć związanych ze znalezieniem nowej drogi życiowej poprzez aktywność:

- Brygida Romanowicz

Dodatkowe wyróżnienia od Instytutu Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Opolskiego (współorganizatora konkursu) otrzymały:

- Karina Bienia
- Daria Mateja

Wyróżnienie od Stowarzyszenia Ambasada Sukcesu otrzymała:

- Czesława Szlązak

Gala – przebieg i relacja

10 grudnia 2014 o godz. 16:00, w sali koncertowej Państwowej Szkoły Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Opolu odbyła się uroczysta Gala, która była podsumowaniem konkursu. Spotkanie prowadziła prezeska Opolskiego Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych – Dorota Piechowicz-Witoń oraz redaktor Radia Opole – Piotr Moc. Swoją obecnością zaszczylicili przedstawiciele władz samorządowych, organizacji pozarządowych oraz środowisk akademickich. Wśród gości obecni byli m.in. wicemarszałek województwa opolskiego pan Roman Kolek, Członek Zarządu Województwa pan Grzegorz Sawicki, doradczyni

31

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

marszałka pani Barbara Kamińska, dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pan Adam Różycki, dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie pan Zbigniew Markiewicz, Zastępca Naczelnika Biura Organizacji Pozarządowych pan Jan Całka, pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych w urzędzie marszałkowskim pani Izabela Podobińska, posłanka do sejmiku RP Janina Okrągły, jak również członkowie Kapituły Konkursowej, w składzie: prof. Zenon Jasiński, dyrektor Instytutu Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Opolskiego, dr Ewelina Konieczna, Instytut Nauk Pedagogicznych przy Uniwersytecie Opolskim, Robert Hellfeier, laureat I miejsca konkursu ubiegłorocznego (I edycja), Jan Goczoł, opolski poeta, Sybilla Fusiarsz, prezes Stowarzyszenia Ambasada Sukcesu (dawniej Stowarzyszenie Bariery), Jarosław Duszak, prezes Polskiego Związku Głuchych Oddział Opole, Ewelina Rusin-Różycka, dziennikarka Radia Opole. Obecni byli również przedstawiciele lokalnych mediów. Patronat honorowy nad Galą objął portal ngo.pl.

Obecność tylu niezwykle gości pokazała jak prestiżowym wydarzeniem jest Gala. Najważniejsi byli jednak uczestnicy konkursu oraz jego laureaci. Miłym akcentem była również obecność uczestników I edycji „Sensotwórców”, którzy przyjechali, by wspierać swoich kolegów i koleżanki oraz dzielić z nimi radość. Część z nich brała udział w reportażach, przygotowywanych przez Ewelinę Rusin-Różycką, których można słuchać na antenie Radia Opole. Bohaterowie nagrań zostali zaproszeni przez dziennikarkę na scenę i uhonorowani upominkami. Po pamiątkowych zdjęciach przyszedł czas na nagrodzenie uczestników II edycji. Zostali zaproszeni na scenę według powiatów, z których pochodzą. Odbywało się to w następującym porządku: powiat kluczborski, powiat oleski, miasto Opole, powiat opolski, powiat

32

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

kędzierzyńsko-kozielski, powiat krapkowicki, powiat namysłowski, powiat nyski, powiat strzelecki. Nagrody wręczali goście obecni na Gali. Wszyscy otrzymali dyplom oraz kosz słodczy.

Laureaci konkursu otrzymali nagrody z rąk wicemarszałka - Romana Kolka oraz Członka Zarządu Województwa - Grzegorza Sawickiego. Była to bardzo uroczysta i podniosła chwila podczas Gali.

W tym niezwykłym spotkaniu brali udział nie tylko uczestnicy konkursu, lecz również ich rodziny, osoby bliskie i przyjaciele, co przyczyniło się do wytworzenia niesamowitej aury bliskości i życzliwości.

Wzruszenie niejednokrotnie odbierało mowę laureatom, którzy ze szczególnym ciepłem w głosie dziękowali swoim bliskim za nieustające wsparcie. Dodatkowym urozmaicheniem Gali były występy uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej, którzy zaprezentowali swoje umiejętności. Oficjalna część Gali zakończyła się ok. godz. 18:30. Po niej był czas na rozmowy w kularach oraz poczęstunek.

W organizację Gali byli zaangażowani pracownicy i wolontariusze Opolskiego Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych oraz studenci Uniwersytetu Opolskiego.

Podsumowanie konkursu

Wyniki drugiej edycji konkursu „Sensotwórcy – ludzie dla których tworzenie ma sens” uświadomiły, jak wiele osób z niepełnosprawnością prowadzi twórcze życie. Prace zachwycały swoją różnorodnością oraz

33

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

ciekawymi spostrzeżeniami związanymi nie tylko z zajęciami twórczymi, lecz również rzeczywistością osób z niepełnosprawnością. Każdego dnia pokonują oni moc trudności i muszą na nowo odnaleźć się w wielu podstawowych sytuacjach, które dla zdrowych są codzienne i powszechne. To osoby niezwykle kreatywne i nastawione na działanie bez względu na wszystkie bariery.

Konkurs „Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja” pozwolił wydobyć na światło dzienne wiele pięknych i budujących historii, które – bez – wyjątku nadają sens życiu. Najważniejsze, to aby się nigdy nie poddawać, by pozostać sobą i wspólnie z innymi tworzyć coraz lepszy świat.

Niepełnosprawność ma wiele wymiarów, warstw, odcieni. Wiąże się z całą paletą barw i emocji, których mnogość budzi zdumienie, ale i podziw. Każda praca konkursowa miała swój własny charakter i posiadała szczególny koloryt, co uświadamia, że to przecież my sami nadajemy barwy naszemu życiu. Uczestnicy konkursu starają się każdego dnia, by miały one jak najjaśniejsze odcienie, a ich blask dotykał także innych ludzi. To piękna misja, która obowiązuje nas wszystkich, bez względu na to, kim jesteśmy.

34

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez

Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne

Organizator

Współorganizator

Instytut Nauk Pedagogicznych

„Sensotwórcy – ludzie, dla których tworzenie ma sens – II edycja”, projekt finansowany przez Samorząd Województwa Opolskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Patronaty medialne